

Obvodný notársky úrad v Račiciach 1867 – 1945 (1952)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1571_10250	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný notársky úrad v Račiciach	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1867 – 1945 (1952)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	4,98 bm (85 úradných kníh, 5 registratúrnych pomôcok, 28 archívnych škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný notársky úrad v Račiciach	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Spoločenské a hospodárske pomery v druhej polovici 19. storočia v Uhorsku si vyžadovali uzákonenie inštitúcie verejných notárov. Príprava zákonnej úpravy sa prebiehala veľmi dlho. Postavenie notára k samosprávnym orgánom obcí sa vymedzilo v roku 1871 zákonným článkom č. XVIII., ktorý notárovi zaistil hlasovacie právo v obecnom výbore, ustanovil ho za člena obecného predstavenstva a stanovil najnižšiu možnú mieru platu 400 zlatých ročne. Jeho povinnosťou bolo viesť spisovú agendu obcí, viesť evidencie, vypracovávať rozpočet obcí ako aj záverečný účet obce. Keďže notára môžeme už chápať ako samostatnú inštitúciu, rok 1871 môžeme pokladať za rok vzniku notárskych úradov. Podľa tohto zákona sa malé obce mohli rozhodnúť, s ktorými malými susednými obcami chcú vytvoriť spoločný notariát.	Dejiny správy pôvodcu

		<p>Pilierom, na ktorom bolo budované obecné zriadenie sa stal obecný zákon č. XXII/1886, ktorý doplňoval a v mnohom novelizoval zákon č. XVIII z roku 1871. Notár sa stal poradcom obecného predstavenstva a mal dozor nad vykonávaním zákonov, vyhlášok a nariadení v obciach. Podľa zákonného článku č. 33 z roku 1894 sa notár stal aj štátnym matrikárom v matričnom obvode, ktorý sa kryl s územnou pôsobnosťou notárskych úradov.</p> <p>Pôsobnosť obecných a obvodných notárskych úradov bola po vzniku ČSR upravená zákonom č. 211/1920 Zb. z. a n., a nariadením vlády č. 383/1920 Zb. z. a n., podľa ktorých sa notári stali štátnymi zamestnancami. Ďalším zákonom č. 243 z 13. júla 1922 boli obecní a obvodní notári povinní zúčastňovať sa všetkých zasadnutí obecných zastupiteľstiev, obecnej rady a komisií na ktorých mali právo veta.</p> <p>Služobne bol notár podriadený hlavnému slúžnemu a od 1. januára 1923 okresnému náčelníkovi v okrese, v ktorom mal svoje úradné sídlo.</p> <p>Podstatný zásah do kompetencie notárskych úradov vniesol zákon č. 190/1939 Sl. z., ktorý presunul do pôsobnosti obecných a obvodných notariátov veľkú časť agendy okresných úradov. V období tzv. Slovenského štátu nastali v obecnom zriadení zásadné zmeny. V roku 1942 boli rozpustené obecné zastupiteľstvá v obciach, zrušil sa úrad starostu obce, funkcie námestníkov a pôsobnosť zrušených orgánov obce vykonávali vládny komisári a poradné zbory. Nový zákon č. 173/1943 Sl. z., s účinnosťou od 1. januára 1944 zrušil funkciu vládneho komisára, poradné zbory a samosprávu obcí a miest priznal starostom a obecným výborom.</p> <p>Skončenie druhej svetovej vojny je súčasne v histórii notárskych úradov aj zánikom tejto inštitúcie. Nariadením Povereníctva Slovenskej rady zo 7. apríla 1945 boli zriadené národné výbory, ktoré prebrali právomoci obecných zastupiteľstiev. Po zrušení obvodných notariátov vznikli obvodné úrady miestnych národných výborov a namiesto obecných notárskych úradov vznikli úrady miestnych národných výborov.</p> <p>Obvodný notársky úrad v Račiciach je jedným z najstarších notariátov na území Prievidzského okresu v rámci bývalej Nitrianskej župy. Pred rokom 1870 pôsobil v tejto vestenickej doline dedinský notár so sídlom v Dvorníkoch nad Nitricou a jeho pôsobnosť sa vzťahovala na obce: Dvorníky nad Nitricou (dnes Nitrica) Dolné Vestenice, Nitrianske Sučany a Račice (dnes Nitrica). Sídlom notára do roku 1927 boli Dvorníky nad Nitricou, kedy bolo jeho sídlo v zmysle vyhlášky ministerstva vnútra z 13. októbra 1927 č. 43677/27/3 a Župného úradu v Nitre z 21. októbra 1927 č. 7014/27 premiestnené do Račíc. Sídelnou budovou notárskeho úradu po jeho presťahovaní do Račíc sa stala budova, v ktorej neskôr sídlila základná deväťročná škola.</p> <p>Posledným vedúcim notárom v Dvorníkoch nad Nitricou bol Štefan Jurík, ktorý ho viedol po celé obdobie trvania ČSR a tzv. Slovenského štátu. Vo verejnej správe zostal aj po skončení druhej svetovej vojny a stal sa vedúcim Obvodného úradu MNV v Račiciach. Vo funkcii</p>	
--	--	---	--

		pridelených notárov sa od vzniku ČSR v notariáte vystriedali František Finta a Jozef Posilný. Notársky úrad zanikol v roku 1945 a jeho nástupcom sa stal Obvodný úrad miestnych národných výborov v Račiciach.	
3.2.3.	Archival history	<p>Po zániku notárskeho úradu boli písomnosti fondu uložené u jeho právneho nástupcu na úrade MNV až do jeho likvidácie v roku 1950. Vedúci tohto úradu, ktorý spravoval fond notariátu, písomnosti roztriedil a podľa pertinencie rozdelil jednotlivým obciam. Prevažná časť fondu však zostala v Račiciach, kde bola zverená miestnemu národnému výboru. Keď sa na sklonku päťdesiatych rokov sťahovalo MNV do novovybudovaného kultúrneho domu, presťahoval sa súčasne aj fond notariátu. Išlo však len o jeho časť, pretože tesne predtým väčšiu časť fondu prevzal bývalý Okresný archív v Partizánskom. (dnes Štátny archív v Nitre, pracovisko Archív Topoľčany). V roku 1962 pripadla z rozhodnutia Slovenskej archívnej správy v Bratislave starostlivosť o fond Okresnému archívu v Bojniciach, ktorý prikróčil k zvozu materiálu. Prvý zvoz v roku 1962 tvorila časť fondu uložená v Miestnom národnom výbore v Nitrici. Ďalšia časť fondu bola prevzatá z Partizánskeho dňa 20. júla 1962. O mesiac neskôr archív prevzal aj písomnosti notariátu z Miestneho národného výboru v Nitrianskych Sučanoch. Fond nebol stále kompletný, niektoré písomnosti sa nachádzali v MNV v Dolných a Horných Vesteniciach. Pátranie po týchto dokumentoch písomnou formou zostalo však bezvýsledné, pretože ani jeden z MNV na dopyt nereagoval. K usporiadaniu fondu, vnútornému vyradovaniu a k vyhotoveniu inventára sa pristúpilo zamestnancami archívu v roku 1962. Z fondu vyčlenili spisový materiál, registratúrne pomôcky a účtovný materiál z roku 1945, ktorý pričlenili k fondu Obvodný úrad MNV v Račiciach. Ďalší zvyšok registratúry bol prevzatý v rokoch 1964 a 1965 od Okresného archívu Topoľčany v Uhrovci. V roku 2011 sa uskutočnil posledný zvoz od Obecného úradu v Nitrici.</p> <p>Najbohatšou agendou úradu notára bola administratívna agenda. Všetky podania nadriadených orgánov, stránok ale aj vlastné zapisoval notár do podacích protokolov. Spisy sa protokolovali chronologicko – numericky, pričom spisy týkajúce sa jednej veci sa pripájali k prvému číslu. Zavedením dvoch druhov podacích protokolov sa agenda notárskych úradov delila na dve oddelenia: dôverných spisov a administratívnych spisov. Zvláštnu agendu tvorila účtovná agenda, ktorú osobne manipuloval notár, každý rok v samostatnom fascikli, zvlášť pre každú obec. Agendu tvoril v rámci roka súbor písomností (rozpočet, záverečný účet, majetkový inventár, pokladničné denníky) viažuce sa k hlavnej knihe obecného hospodárenia. Pre spresnenie evidencie došlej pošty sa viedli na notárskych úradoch doručovacie knihy a na spresnenie odoslanej pošty poštové dodacie knihy. Písomnosti boli označované prezentačnou pečiatkou s označením úradu, číslom spisu a dátumom.</p>	Dejiny archívneho fondu

3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Podľa zápisu v knihe prírastkov pod číslom 84 odovzdal Miestny národný výbor v Nitrici Okresnému archívu v Bojniciach dňa 5. júla 1962 písomnosti notárskeho úradu v množstve 13 úradných kníh, jeden protokol, 6 kníh a 11 fasciklov účtovného materiálu. Zo záznamu nie je známe rozpätie rokov prevzatých dokumentov. Dňa 20. júla 1962 pod číslom 89 zapísali v prírastkovej knihe ďalší prírastok a to úradné knihy z rokov 1886 – 1944, spisy z obdobia rokov 1872 – 1945 a 1895 – 1945, protokoly z rokov 1888 – 1944 a indexy 1891 – 1944. V tom istom roku, dňa 21. augusta, pod číslom 96 archív zapísal jednu úradnú knihu zápisnicu obecného zastupiteľstva Nitrianske Sučany z rokov 1924 – 1933, jednu evidenciu 1924 – 1925 a 3 balíky účtovného materiálu 1937 – 1944 prevzaté od Miestneho národného výboru v Nitrianskych Sučanoch. Nasledujúci zápis v prírastkovej knihe z 21. januára 1964 pod číslom 140 obsahoval prevzatie jedného administratívneho indexu z roku 1937 a jednu úradnú knihu zápisnicu obecného zastupiteľstva Račice 1924 – 1941. Taktiež bolo prevzatých 6 evidenčných kníh a 13 účtovných evidencií, avšak v prírastkovej knihe nie je uvedené z akého obdobia. Ďalší prírastok bol zaevidovaný 7. októbra 1965 pod prírastkovým číslom 194. Okresný archív Topoľčany v Uhrovci delimitoval Okresnému archívu Prievidza v Bojniciach zápisnice obecných zastupiteľstiev, obecnej rady z rokov 1897 – 1941, evidencie z rokov 1898 – 1940, podacie administratívne protokoly 1888 – 1924, administratívne indexy 1900 – 1928 a jeden fascikel administratívnych spisov z roku 1943. Posledný prírastok k fondu bol odovzdaný do archívu po vyrad'ovacom konaní A/VI-2/2011-000506 dňa 29. novembra 2011 a zapísaný v prírastkovej knihe pod číslom 1618. Prevzatých bolo 7 kusov matričných kníh z rokov 1895 – 1906 a ku nim vyhotovené fotokópie menných indexov v počte 3 kusy z rokov 1895 – 1906, v množstve 0,48bm.</p>	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	<p>Fond notárskeho úradu nie je kompletný. K stratám vo všetkých druhoch agendy vrátane správnych kníh a registratúrnych pomôcok došlo počas prvej aj druhej svetovej vojny a taktiež v dôsledku roztrieštenosti fondu v roku 1950 po zániku nástupcu fondu. Zachované písomnosti notariátu siahajú až do roku 1867. Spisy prezidiálne a spisy administratívne vypovedajú o hospodárskom postavení obcí notariátu v dobe jeho trvania ako aj o sociálnych, školských a zdravotníckych pomeroch v obvode. Stretáme sa tu s nezamestnanosťou a sociálnou starostlivosťou o nezamestnaných v čase hospodárskej krízy, s prenájmom poľovného práva, daňovými záležitosťami dolnovestenickej továrne na výrobu paličiek, s výstavbou vodovodu, komunikácií. Obdobie tzv. Slovenského štátu zachytáva osudy židovského obyvateľstva, rôzne protižidovské opatrenia, aktivity gardistov, zásobovanie obyvateľstva v čase vojen, civilnú protiletckú ochranu, činnosť politických strán – Komunistickej strany Československa, Hlinkovej gardy, Hlinkovej mládeže ako aj záležitosti zastupiteľských zborov obcí v tomto období.</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Vnútorne vyradovanie a hodnotenie fondu bolo uskutočnené v roku 1962 zamestnancami archívu Jozefom Bilčíkom a Oľgou Bražinovou. Nie je známe, aké dokumenty boli z fondu vyradené.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Z diplomatického hľadiska je fond rozdelený do troch skupín. Prvá časť inventárnych záznamov zachytáva správne knihy a evidenčné knihy zoradené podľa obcí: Dvorníky nad Nitricou, Dolné Vestenice, Horné Vestenice, Nitrianske Sučany, Račice.</p> <p>Druhá časť, spisový materiál sa delí na registratúrne pomôcky a spisy. Tretiu časť tvorí účtovný materiál zoradený podľa obcí a potom chronologicky.</p> <p>Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený inventárom v štruktúre:</p> <p>I. Knihy A. Správne B. Evidenčné</p> <p>II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a) dôverné (prezidiálne) b) administratívne</p> <p>B. Spisy a) prezidiálne b) administratívne</p> <p>III. Účtovný materiál a) notárskeho úradu b) Dolné Vestenice c) Dvorníky nad Nitricou d) Horné Vestenice e) Nitrianske Sučany f) Račice</p>	Spôsob usporiadania

3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	maďarský, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	dobrý	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová, Jozef Bilčík: Obecné a obvodné notárske úrady v okrese Prievidza II. (1869) 1871 – 1945 (1955), skupinový inventár, Bojnice, 1963, evid. č. 500. Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Oľga Bražinová: Obvodný notársky úrad Račice RH a dejiny KSC 1925 – 1944, Prievidza, 1964, evid. č. 554. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 I. diel, katalóg, Bojnice, 1987, evid. č. 2301. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 II. diel, katalóg, Bojnice, 1987, evid. č. 2302. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 III. diel, katalóg, Bojnice, 1988, evid. č. 2446. Štátny okresný archív Prievidza v Bojniciach: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza 1918 – 1945 IV. diel, katalóg, Bojnice, 1988, evid. č. 2447.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie

			originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Okresný úrad v Prievidzi 1923 – 1945 Okresný národný výbor v Prievidzi (1918) 1945 – 1990 (1991) Obvodný úrad miestnych národných výborov v Račiciach 1945 -1950	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Sprievodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topoľčanoch</i> . Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s. <i>Informatívny sprievodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i> . Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívnictva a spisovej služby, 2001, 346 s. Kolektív autorov: <i>Monografia Nitrica, dedina plné čuhliarskych vozov</i> . Prievidza: Patria I., s.r.o., 2014, 299s. Kolektív autorov: <i>Monografia Dolné Vestenice</i> . Martin: Neografia, a.s., 2019, 265 s.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Fond hrubo usporiadal archívár Okresného archívu v Partizánskom Štefan Paninár v roku 1954. Po scelení fondu bol tento v roku 1962 usporiadaný zamestnancami Okresného archívu v Prievidzi Oľgou Bražinovou a Jozefom Bilčíkom, ktorí k nemu vyhotovili inventár. Pri spracovávaní bol spisový materiál s registratúrnymi pomôckami a účtovný materiál z roku 1945 zaradený do fondu Obvodný úrad miestnych národných výborov v Račiciach. Fond notárskeho úradu bol v rokoch 1987 – 1988 reinventarizovaný Etou Ivaničovou. Opis fondu vyhotovila Eliška Kolečanská na základe evidenčného listu archívneho fondu a informácií obsiahnutých v archívnych pomôckach uvedených v kapitole Vyhľadávacie pomôcky.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady

3.7.3.	Date(s) of descriptions	18. 03. 2021	Dátum vyhotovenia opisu
--------	-------------------------	--------------	----------------------------